

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัญหาการว่างงานเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยตรง ส่วนที่จะมีผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงที่ตกต่ำต่อเนื่องกันมานานโดยเศรษฐกิจเริ่มชะงักงันมาตั้งแต่ปี 2516 เป็นผลให้ปัญหาการว่างงานเริ่มเด่นชัด และมีความรุนแรงขึ้นโดยลำดับและเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรกรรม ทำให้ไม่สามารถรองรับผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่ดังเช่นแต่ก่อนได้ ผู้ที่อยู่ในชนบทจึงต้องเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในเมืองและแข่งขันกับผู้อยู่ในเมืองมากยิ่งขึ้นจนเป็นที่น่าวิตก การแก้ปัญหาค่าว่างงานประการหนึ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้วคือ การจัดส่งคนงานไทยไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะช่วยลดจำนวนผู้ว่างงานแล้ว ยังช่วยนำรายได้เข้าสู่ประเทศอีกด้วย

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ของแรงงานไทยในต่างประเทศ พบว่าในอดีตที่ผ่านมาคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศนั้น เป็นการเดินทางไปทำงานด้วยตนเองโดยได้รับค่าจ้างสูงมากเป็นสิ่งจูงใจ โดยที่ขณะนั้นยังไม่มีปัญหาเรื่องการว่างงาน ผู้ที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร และไม่มีภาระติดต่อกับนายหน้าผู้จัดหางานหรือทางราชการและไม่ได้มีการจัดส่งไปทำงานในรูปของธุรกิจจัดหางานเช่นในปัจจุบัน ประเทศที่ไปทำงานส่วนใหญ่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศในทวีปยุโรปและอเมริกา เป็นต้น (จำนวนผู้ไปทำงานในต่างประเทศมีจำนวนไม่แน่นอน เพราะไม่ได้มีการรวบรวมเป็นสถิติไว้เป็นหลักฐาน) กลุ่มแพทย์และพยาบาลที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศดังกล่าวมีเป็นจำนวนมากจนทำให้กระทบกระเทือนการให้บริการทางการแพทย์ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีคนไทยเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับไทยทางด้านเกษตรและอื่น ๆ การไปทำงานของคนงานไทยในกลุ่มนี้มีผลกระทบต่อประเทศไทยไม่มากนัก โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ส่วนการจัดส่งคนงานไทยไปทำงานในต่างประเทศในรูปของธุรกิจจัดหางานที่ผ่านการอนุญาตจากกรมแรงงานเริ่มขึ้นในปี

2516¹ โดยมีสำนักงานจัดหางานเอกชนจัดส่งคนงานไทยไปทำงานตำแหน่ง AU PAIR (หญิง
ต่างประเทศที่ไปอาศัยอยู่กับเจ้าบ้านเพื่อศึกษาต่อ โดยได้ที่พักและค่าจ้างตอบแทนจากการทำงาน
ให้แก่นายจ้าง) และระยะต่อมาได้จัดส่งคนงานไปทำงานด้านบริการในประเทศสหราชอาณาจักร
จำนวน 293 คน

สำหรับการจัดส่งคนงานไปทำงานในประเทศตะวันออกกลาง เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2518
ซึ่งในขณะนั้นเป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
รวมทั้งมีการถอนทหารอเมริกันออกจากฐานทัพในประเทศไทย ทำให้คนงานที่เคยทำงานในฐาน
ทัพอเมริกาและกิจการที่เกี่ยวข้องกับฐานทัพต้องว่างงานลงเป็นจำนวนมาก ประจวบกับประเทศใน
กลุ่มตะวันออกกลาง เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ บาห์เรน ฯลฯ มี
รายได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จากการขายน้ำมันและมีความต้องการแรงงานเพื่อโครงการพัฒนา
ประเทศของตนเป็นจำนวนมากจึงได้มีการจ้างคนงานไทยไปทำงานในประเทศเหล่านี้ บางราย
นายจ้างมาว่าจ้างด้วยตนเอง บางรายก็ไปหางานกับนายจ้างที่เคยทำงานหรือติดต่อกันมาก่อน
รวมทั้งมีการมอบหมายให้เอกชนซึ่งเป็นผู้รับอนุญาตจัดหางานเป็นตัวแทนจัดส่งคนงาน นับเป็น
การเริ่มต้นการค้าเงินธุรกิจจัดหางานค้าต่างประเทศอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

คนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศส่วนใหญ่จะเดินทางไปทำงานในประเทศ
ตะวันออกกลาง โดยเฉพาะประเทศซาอุดีอาระเบีย อิรัก ลิเบีย คูเวต ทั้งนี้เนื่องจากมีความ
ต้องการแรงงานมากและอัตราค่าจ้างตอบแทนการทำงานในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้สูงกว่าใน
ประเทศไทยและอาจสูงกว่าประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย กล่าวคือ จากข้อมูลของกรมแรงงาน
ในปี 2518 พบว่าแรงงานไทยที่ไปทำงานในประเทศตะวันออกกลาง เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย
ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละ 185.67 เหรียญสหรัฐ สำหรับตำแหน่งกรรมกร และประมาณเดือน
ละ 293.80 เหรียญสหรัฐ สำหรับตำแหน่งช่างปูน และเฉลี่ยทั้งหมดทุกประเทศได้ค่าจ้างหรือ

¹มหาคไทย, กระทรวง, กรมแรงงาน, ฝ่ายประสานสำนักงานแรงงานในต่างประเทศ,
แรงงานไทยในต่างประเทศ 2528

เงินเดือนประมาณเดือนละ 284.80* เหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 7,120 บาท* สิ่งนี้นับว่าเป็นแรงจูงใจเบื้องต้นและสำคัญที่สุดที่ทำให้แรงงานไทยชวนชวนสมัครไปทำงานในแถบตะวันออกกลาง คนงานที่ไปทำงานเหล่านี้มีรายได้เป็นตัวเงินส่งกลับบ้านในประเทศไทยอยู่ในอัตราค่อนข้างสูง (นอกจากนั้น ก็มีตลาดแรงงานในเอเชียและแอฟริกา ที่สำคัญคือสิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน เป็นต้น) จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่า คนงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศได้ส่งรายได้กลับประเทศโดยผ่านระบบธนาคารและไม่ได้ผ่านระบบธนาคาร และได้นำมาเปรียบเทียบด้วยรายได้ที่ได้จากการส่งออกข้าวไปจำหน่ายในต่างประเทศ และรายได้จากการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของประเทศไทย ดังตารางต่อไปนี้

*เฉลี่ยจากสถิติค่าจ้างแรงงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย ช่วงระหว่างเดือนมกราคม มิถุนายน 2528 ของกรมแรงงาน [อัตราค่าจ้างนี้เป็นอัตราค่าจ้างสุทธิ (NET WAGE) ไม่รวมค่าที่พัก ค่าอาหาร ภาษีและค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการ หรือบริการอื่น ๆ ให้แก่ลูกจ้าง และคิดจากอัตราการทำงาน 8 ชั่วโมงต่อ 1 วัน เดือนละ 26 วัน]

**เมื่อ 1 เหรียญสหรัฐประมาณ 25 บาท

ตารางที่ 1 รายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศเปรียบเทียบกับรายได้จากการส่งออกข้าว
และการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

(หน่วย:ล้านบาท)

ประเภทของรายได้	รายได้		
	2527	2528	2529
1. รายได้ที่แรงงานไทยในต่างประเทศส่งกลับประเทศไทยโดยผ่านระบบธนาคาร	21,117.6	23,795.8	20,832.4
2. รายได้ที่แรงงานไทยในต่างประเทศส่งกลับประเทศไทยโดยไม่ผ่านระบบธนาคาร	6,335.2	7,138.7	6,249.7
3. รวมรายได้ทั้งหมดที่แรงงานไทยในต่างประเทศส่งกลับประเทศไทย	27,452.8	30,934.5	27,082.1
4. รายได้ที่ได้จากการส่งออกข้าวไปจำหน่ายในต่างประเทศ	25,932.0	22,255.0	20,315.0
5. รายได้ที่ได้จากการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของประเทศไทย	175,237.0	190,000.0	233,383.0
6. อัตราร้อยละของรายได้ของแรงงานไทยในต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกข้าวไปจำหน่ายในต่างประเทศ	105.8	139.0	133.3
7. อัตราร้อยละของรายได้ของแรงงานไทยในต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของประเทศไทย	15.6	16.3	11.6

หมายเหตุ รายได้ที่แรงงานไทยในต่างประเทศส่งกลับประเทศไทยโดยไม่ผ่านระบบธนาคาร เป็นจำนวนเงินที่แรงงานไทยได้นำคิดตัวและหรือซื้อสิ่งของกลับมามีประมาณ 30% ของจำนวนเงินโอนที่ส่งกลับประเทศไทยโดยผ่านระบบธนาคาร

จากข้อมูลของกรมแรงงานพบว่า คนงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศคาดว่าจะมีจำนวนประมาณ 350,000 คนในปี 2528 และจากตารางข้างต้นพบว่า คนงานไทยจำนวนดังกล่าวนี้ได้ส่งรายได้กลับประเทศไทยในปี 2527, 2528 และ 2529 โดยผ่านระบบธนาคารเป็นเงินถึง 21,117.6 23,795.8 และ 20,832.4 ล้านบาท และที่มีได้ผ่านระบบธนาคารเป็นเงิน 6,335.2 7,138.7 และ 6,249.7 ล้านบาท รวมเป็นรายได้ที่ส่งกลับประเทศจากคนงานไทยในต่างประเทศประมาณ 27,452.8 30,934.5 27,082.1 ล้านบาท (ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับรายได้จากการส่งข้าวไปจำหน่ายในต่างประเทศในปี 2527 2528 และ 2529 ซึ่งมีจำนวน 25,932 22,255 และ 20,315 ล้านบาท (ตามลำดับ) จะเห็นได้ว่าขณะที่มีผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวถึงประมาณ 35 ล้านคน แต่ทำรายได้เข้าประเทศน้อยกว่าคนงานไทยในต่างประเทศซึ่งมีจำนวนเพียงไม่กี่แสนคน นอกจากนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของประเทศไทย ปรากฏว่ารายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศคิดเป็นจำนวนประมาณ 1 ใน 8 ของรายได้จากการส่งออกทั้งหมด เช่นในปี 2527 2528 และ 2529 ประเทศไทยส่งออกทั้งหมด 175,237 190,000 และ 233,383 ล้านบาท ขณะที่รายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศประมาณ 27,452.8 30,934.5 และ 27,082.1 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 15.6 16.3 และ 11.6 (ตามลำดับ) ของรายได้จากการส่งออกของประเทศไทย นับได้ว่ารายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศมีความสำคัญต่อประเทศในอนาคต แต่ในขณะที่เกี่ยวกับคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศจะต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศได้แก่ ค่านายหน้าในการจัดส่งคนงาน ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ ค่าหนังสือเดินทางหรือพาสปอร์ต ค่าทดสอบฝีมือและอื่น ๆ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในปัจจุบันแต่จะทำให้เกิดรายได้ในอนาคตซึ่งถือได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายลงทุนเช่นเดียวกันกับการประกอบธุรกิจอื่น ๆ โดยทั่วไป ค่าใช้จ่ายลงทุนเหล่านี้จะต้องตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนตลอดระยะเวลาที่ทำงานในต่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่าย และยังมีค่าใช้จ่ายจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายขณะที่คนงานไทยทำงานในต่างประเทศ ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายในการส่งเงินกลับประเทศไทย และอื่น ๆ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่าเป็นค่าใช้จ่ายลงทุนหรือค่าใช้จ่ายประจำงวด และบางครั้งก็เป็นสินทรัพย์อื่น ๆ ได้แก่ เงินประกันสังคมเพราะจะได้รับคืนเมื่อถึงกำหนด ค่าใช้จ่ายดังกล่าวมา

ข้างต้นนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่ควรจะศึกษาและวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายบริหาร นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

การที่แรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่าก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประเทศชาติ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยลดอัตราการว่างงานในประเทศได้ระดับหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่าในปี 2527 และ 2528 มีผู้ว่างงานโดยเปิดเผย 1.4 และ 1.8 ล้านคน และมีคนไทยไปทำงานในต่างประเทศในช่วงเวลาเดียวกัน 300,000 และ 350,000 คน หรือร้อยละ 20 และ 19.4 ของจำนวนผู้ว่างงานโดยเปิดเผย ตามลำดับ ทำให้จำนวนคนว่างงานลดลง
2. ช่วยหารายได้เข้าประเทศ เช่นเดียวกับการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในต่างประเทศและมีความสำคัญเพราะเป็นทางหนึ่งช่วยลดการขาดดุลการค้า เช่น รายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศในปี 2527 2528 และ 2529 คิดเป็นร้อยละ 15.6 16.3 และ 11.6 ของรายได้ในการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของประเทศไทย
3. รายได้ที่คนงานไทยส่งกลับประเทศนั้นทำให้เกิดอำนาจซื้อเพิ่มขึ้น และช่วยให้เกิดการขยายตัวทางการผลิต โดยเฉพาะสินค้าประเภทการก่อสร้าง บ้านพักอาศัย นอกจากนี้รายได้ส่งกลับบางส่วนยังได้มีการนำไปลงทุนในท้องถิ่นชนบทของคนงานเป็นการช่วยพัฒนาชนบทและยกระดับความเป็นอยู่ของชนบทได้ทางหนึ่ง
4. ช่วยส่งเสริมสินค้าไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศแถบตะวันออกกลาง ทำให้เกิดความต้องการสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภคสำหรับคนงาน เช่น สินค้าประเภทอาหารต่าง ๆ เครื่องแบบทำงาน หนังสือพิมพ์ เป็นต้น จึงมีการส่งสินค้าจากประเทศไทยไปจำหน่ายในประเทศที่มีคนไทยทำงานอยู่เป็นจำนวนไม่น้อยในแต่ละปี และยังเป็นการเผยแพร่สินค้าไทยอีกทางหนึ่งด้วย
5. ช่วยพัฒนาฝีมือและเพิ่มประสบการณ์ การที่คนงานไทยได้มีโอกาสเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และกิจการที่ทำส่วนใหญ่เป็นกิจการก่อสร้างขนาดใหญ่ เช่น สนามบิน อาคารที่พักอาศัย สถานที่ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม เขื่อนและถนน ตลอดจนงานบริการในโรงแรม สายการบิน การซ่อมบำรุงรักษา ทำให้คนงานมีทักษะและประสบการณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยคนงานที่ถูกเลิกจ้างหรือหยุดสัญญาและกลับประเทศไทย ให้มีโอกาสหางานทำได้ง่ายขึ้นหรืออาจจะประกอบกิจการส่วนตัวได้ไม่ยากนัก

ในการสัมมนาทางวิชาการระดับชาติ เรื่อง "ทิศทางและนโยบายการจ้างงานท่า" จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับกรมแรงงาน และ ILO-ARTEP ระหว่างวันที่ 3-5 มิถุนายน พ.ศ.2526 ที่พิทยาศาสตร์ จังหวัดชลบุรี ได้มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการว่างงานประการหนึ่งว่า รัฐควรมีนโยบายส่งเสริมการไปทำงานต่างประเทศอย่างจริงจัง และหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและนอกจากนี้รัฐบาลได้เน้นความสำคัญของแรงงานไทยในต่างประเทศไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า จะส่งเสริมให้แรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศให้มากที่สุด โดยรัฐจะดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อยกระดับฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาดแรงงานต้องการ นอกจากนี้รัฐบาลได้แถลงนโยบายด้านการพัฒนาแรงงานต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2526. ในส่วนที่เกี่ยวกับการจ้างงานท่าและแรงงานไทยในต่างประเทศว่า รัฐบาลจะส่งเสริมการพัฒนาแรงงานในด้านความรู้ ฝีมือและความสามารถเพื่อที่จะได้เพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนให้สูงขึ้น และจะให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่แรงงานไทยในต่างประเทศ

อย่างไรก็ดี ควรจะมีการวิเคราะห์ว่ารายได้ที่คนงานได้รับกับค่าใช้จ่ายที่เสียไปคุ้มกันหรือไม่ ค่าใช้จ่ายนั้นได้จ่ายเพื่อการใด เหมาะสมเพียงไร ทั้งนี้เพราะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายของคนงานไทยในต่างประเทศมีน้อยและขาดผู้ที่จะมาทำการศึกษารวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของคนงานไทยในต่างประเทศ ทำให้คนงานไทยและผู้สนใจจะไปทำงานในต่างประเทศขาดข้อมูลที่จะใช้ในการตัดสินใจในการไปทำงานในต่างประเทศได้อย่างถูกต้อง เช่น ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวก่อนที่จะไปทำงานในต่างประเทศประกอบด้วยค่าใช้จ่ายไต่บ้าง และเป็นจำนวนเงินเท่าใดจึงเหมาะสม รายได้ที่ได้รับหักค่าใช้จ่ายขณะที่ทำงานในต่างประเทศจะใช้ระยะเวลาเท่าใดจึงจะคุ้มกับค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวก่อนที่จะไปทำงานในต่างประเทศ และถ้าคนงานไทยทำงานในประเทศ รายได้ที่ได้รับจากต่างประเทศหักค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวก่อนที่จะไปทำงานในต่างประเทศและค่าใช้จ่ายขณะที่ทำงานในต่างประเทศจะใช้ระยะเวลาเท่าใดจึงจะคุ้มกับรายได้ที่ได้รับในประเทศหักค่าใช้จ่ายในประเทศ

วัตถุประสงค์และสมมติฐานในการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษารายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศ ตะวันออกกลาง ได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย อิรัก คูเวต และประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีแรงงาน ไทยไปทำงานเป็นจำนวนมาก
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานไทยที่เดินทางไปทำ- งานในแต่ละประเทศในข้อ 1.

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

1. รายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานไทยในประเทศซาอุดีอาระเบีย มากกว่าคูเวต คูเวตมากกว่าอิรัก อิรักมากกว่าสิงคโปร์
2. รายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานไทยในหมวดก่อสร้างมากกว่าหมวดอุตสาหกรรม หมวดอุตสาหกรรมมากกว่าหมวดภัตตาคารและโรงแรม หมวดภัตตาคารและโรงแรมมากกว่า หมวดบริการและอื่น ๆ ในแต่ละประเทศ
3. รายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานไทยในกลุ่มงานไร้ฝีมือ กลุ่มงานกึ่งฝีมือ กลุ่ม งานฝีมือและกลุ่มงานใช้ความรู้ ในประเทศซาอุดีอาระเบียมากกว่าคูเวต คูเวตมากกว่าอิรัก อิรักมากกว่าสิงคโปร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่แรงงานไทยได้รับจากการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ
2. เพื่อทราบถึงแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงในรายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานไทย ที่ไปทำงานในประเทศในตะวันออกกลางและสิงคโปร์ ซึ่งอาจเป็นพื้นฐานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจจะนำไปใช้ประเมินผลดีหรือผลเสียจากการส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศ
3. ผลของงานวิจัยจะทำให้ทราบแน่ชัดว่า คุณสมบัตินี้และคุณภาพของแรงงานไทยที่ เป็นที่ต้องการของประเทศในตะวันออกกลางและสิงคโปร์ควรจะเป็นอย่างไร เพื่อใช้เป็น แนวทางขยายการฝึกงาน และปรับปรุงหลักสูตรการอบรมฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับการคัดเลือกแรงงานเพื่อจัดส่งไปต่างประเทศของกรมแรงงาน

4. เป็นข้อมูลให้ทางราชการใช้ในการวางแผนหรือนโยบายการจัดส่งคนงานไปทำงานในต่างประเทศ
5. เป็นข้อมูลให้คนงานไทยสามารถตัดสินใจในการไปทำงานในต่างประเทศได้อย่างถูกต้อง

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของคนงานไทยในประเทศในตะวันออกกลางและสิงคโปร์" เป็นการศึกษาและวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของคนงานไทยใน 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย อิรัก คูเวต และสิงคโปร์ จากประมาณการจำนวนคนงานไทยในปี พ.ศ. 2528 ของกรมแรงงาน ซึ่งประมาณจำนวนคนงานไทยในประเทศตะวันออกกลางและประเทศในทวีปเอเชียมีประมาณ 234,450 คน อยู่ในประเทศซาอุดีอาระเบีย 120,000 คน อิรัก 20,000 คน คูเวต 8,000 คน สิงคโปร์ 30,000 คน รวมคนงานไทยใน 4 ประเทศได้ 178,000 คน หรือร้อยละ 75.9 ของคนงานไทยทั้งหมดที่ไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและประเทศในทวีปเอเชีย และถ้าพิจารณาคนงานไทยในประเทศตะวันออกกลางจะมีคนงานไทยประมาณ 194,450 คน ซึ่งถ้ารวม 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย อิรัก คูเวต จะมีคนงานไทยประมาณ 148,000 คน หรือร้อยละ 76.1 ของคนงานไทยทั้งหมดที่ไปทำงานในประเทศตะวันออกกลาง

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 รายได้ที่คนงานไทยในต่างประเทศส่งกลับประเทศไทย

(หน่วย: ล้านบาท)

ประเทศ	รายได้ที่ส่งกลับประเทศไทย					
	2527		2528		2529	
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
1. ซาอุดีอาระเบีย	15,311.5	19,904.9	11,697.5	15,206.7	9,669.0	12,569.7
2. คูเวต	642.8	835.6	707.5	919.8	565.2	734.8
3. อีรัก	121.5	157.9	62.0	80.6	48.7	63.3
4. สิงคโปร์	553.9	720.1	609.0	791.7	368.6	479.2
5. รวมรายได้จากซาอุดีอาระเบีย คูเวต และอีรัก	16,075.8	20,898.4	12,467.0	16,207.1	10,282.9	13,367.8
6. รวมรายได้จากประเทศในตะวันออกกลาง	16,473.4	21,415.4	12,931.6	16,811.1	10,477.1	13,620.2
7. รวมรายได้จากซาอุดีอาระเบีย คูเวต อีรัก และสิงคโปร์	16,629.7	21,618.5	13,076.0	16,998.8	10,651.5	13,847.0
8. รวมทุกประเทศทั่วโลก	21,117.6	27,452.8	23,795.8	30,934.5	20,832.4	27,082.1
9. อัตราร้อยละของรายได้จากซาอุดีอาระเบีย คูเวต และอีรัก ต่อรายได้ในประเทศตะวันออกกลาง	97.5	97.5	96.4	96.4	98.1	98.1
10. อัตราร้อยละของรายได้จากซาอุดีอาระเบีย คูเวต อีรัก และสิงคโปร์ต่อรายได้จากทุกประเทศทั่วโลก	78.7	78.7	54.9	54.9	51.1	51.1

หมายเหตุ (1) จำนวนเงินที่ส่งกลับประเทศโดยผ่านระบบธนาคาร

(2) จำนวนเงินที่ส่งกลับประเทศโดยผ่านระบบธนาคารบวกจำนวนเงินบริจาคส่วนตัวและหรือซื้อสิ่งของกลับมาประมาณ 30% ของจำนวนเงินโอน

เมื่อพิจารณาจากจำนวนเงินส่งกลับของแรงงานไทยในต่างประเทศที่ผ่านธนาคารในปี 2527, 2528 และ 2529 ของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นเงิน 21,117.6 23,795.8 และ 20,832.4 ล้านบาท เป็นการส่งเงินกลับของแรงงานไทยที่ไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย 15,311.5 11,697.5 และ 9,669.0 ล้านบาท คูเวต 642.8 707.5 และ 565.2 ล้านบาท อิรัก 121.5 62.0 และ 48.7 ล้านบาท และสิงคโปร์ 553.9 609.0 และ 368.6 ล้านบาท รวมการส่งเงินกลับของแรงงานไทยที่ไปทำงานใน 4 ประเทศ เป็นเงิน 16,629.7 13,076 และ 10,651.5 ล้านบาท ตามลำดับ หรือร้อยละ 78.8 54.9 และ 51.1 ตามลำดับ ของจำนวนเงินที่ส่งกลับของแรงงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศทั่วโลกที่ผ่านระบบธนาคาร และเมื่อพิจารณาจากจำนวนเงินที่ส่งกลับผ่านธนาคารของแรงงานไทยใน ตะวันออกกลางทั้งหมดในปี 2527 2528 และ 2529 เป็นเงิน 16,473.4 12,931.6 และ 10,477.1 ล้านบาท ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากการส่งเงินกลับของแรงงานไทยใน 3 ประเทศได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต และอิรัก เป็นเงิน 16,075.8 12,467.0 และ 10,282.9 ล้านบาท หรือร้อยละ 97.5 96.4 และ 98.1 ของจำนวนเงินส่งกลับจาก ประเทศในตะวันออกกลาง

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานไทยในประเทศใน ตะวันออกกลางได้โดยศึกษาจากประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวตและอิรัก ซึ่งทั้ง 3 ประเทศดังกล่าวสามารถใช้เป็นตัวแทนของประเทศในตะวันออกกลางได้เนื่องจากมีแรงงานที่ทำงานใน 3 ประเทศดังกล่าวในปี 2528 เป็นร้อยละ 76.1 ของแรงงานไทยทั้งหมดที่ทำงานในประเทศ ตะวันออกกลาง และเมื่อพิจารณาถึงการส่งเงินกลับของแรงงานไทยที่ไปทำงานใน 3 ประเทศใน ปี 2527 2528 และ 2529 คิดเป็นร้อยละ 97.5 96.4 และ 98.1 ของจำนวนเงินทั้งหมด ที่ส่งกลับจากตะวันออกกลาง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) รวมกับการสุ่มตัวอย่างตามแต่เผชิญ (Accidental Sampling) กล่าวคือกำหนด กลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะศึกษาเฉพาะกลุ่มแรงงานที่ได้เคยไปและกำลังจะไปทำงานในประเทศ ซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์ จำนวนทั้งหมด 412 คนเป็นแรงงานไทยที่ไปทำงานใน ประเทศซาอุดีอาระเบีย 298 คน คูเวต 61 คน อิรัก 12 คน และสิงคโปร์ 41 คน ซึ่งแยก เป็นกลุ่มงานได้ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนคนงานไทยที่เลือกเป็นตัวอย่างแยกตามประเทศและหมวดงาน (หน่วย:คน)

ประเทศ	หมวดงาน				รวม
	ก่อสร้าง	อุตสาหกรรม	ภัตตาคาร และ โรงแรม	บริการ และอื่น ๆ	
ซาอุดีอาระเบีย	170	46	3	79	298
คูเวต	43	3	0	15	61
อิรัก	2	5	0	5	12
สิงคโปร์	40	1	0	0	41
รวม	255	55	3	99	412
คิดเป็นอัตราร้อยละ	62	13	1	24	100

ตารางที่ 4 จำนวนคนงานไทยที่เลือกเป็นตัวอย่างแยกตามประเทศและประเภทของแรงงาน (หน่วย:คน)

ประเทศ	ประเภทของแรงงานไทย				รวม
	ไร้ฝีมือ	กึ่งฝีมือ	ฝีมือ	ความรู้สูง	
ซาอุดีอาระเบีย	112	76	99	11	298
คูเวต	41	14	4	2	61
อิรัก	0	7	5	0	12
สิงคโปร์	19	21	1	0	41
รวม	172	118	109	13	412
คิดเป็นอัตราร้อยละ	42	29	26	3	100

ตารางที่ 5 จำนวนคนงานไทยที่เลือกเป็นตัวอย่างแยกตามประเทศ ทมวตงาน และประเภทของ
แรงงาน (หน่วย:คน)

ประเทศและทมวตงาน	ประเภทของแรงงานไทย				รวม
	ไร้ฝีมือ	กึ่งฝีมือ	ฝีมือ	ความรู้สูง	
ประเทศซาอุดีอาระเบีย					
ก่อสร้าง	71	31	66	2	170
อุตสาหกรรม	2	10	31	3	46
ภัตตาคารและโรงแรม	2	-	1	-	3
บริการและอื่น ๆ	37	35	1	6	79
รวม	112	76	99	11	298
ประเทศคูเวต					
ก่อสร้าง	27	11	4	1	43
อุตสาหกรรม	-	3	-	-	3
ภัตตาคารและโรงแรม	-	-	-	-	0
บริการและอื่น ๆ	14	-	-	1	15
รวม	41	14	4	2	61
ประเทศอิรัก					
ก่อสร้าง	-	2	-	-	2
อุตสาหกรรม	-	-	5	-	5
ภัตตาคารและโรงแรม	-	-	-	-	0
บริการและอื่น ๆ	-	5	-	-	5
รวม	0	7	5	0	12
ประเทศสิงคโปร์					
ก่อสร้าง	19	21	-	-	40
อุตสาหกรรม	-	-	1	-	1
ภัตตาคารและโรงแรม	-	-	-	-	0
บริการและอื่น ๆ	-	-	-	-	0
รวม	19	21	1	0	41
รวมทั้งหมด	172	118	109	13	412

ตารางที่ 6 จำนวนคนงานไทยที่เลือกเป็นตัวอย่างแยกตามเพศ

(หน่วย:คน)

ประเทศ	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ชาวจีอาระเบีย	282	16	298
คูเวต	56	5	61
อิรัก	12	-	12
สิงคโปร์	41	-	41
รวม	391	21	412
คิดเป็นอัตราร้อยละ	95	5	100

ตารางที่ 7 อายุของคนงานไทยที่เลือกเป็นตัวอย่างแยกตามประเทศ

(หน่วย:คน)

อายุ	ประเทศ				รวม
	ชาวจี- อาระเบีย	คูเวต	อิรัก	สิงคโปร์	
ต่ำกว่า 20 ปี	1	1	0	0	2
20 หรือต่ำกว่า 25 ปี	46	17	2	6	71
25 หรือต่ำกว่า 30 ปี	99	17	3	15	134
31 หรือต่ำกว่า 35 ปี	72	14	2	10	98
36 หรือต่ำกว่า 40 ปี	51	11	4	6	72
40 ปีขึ้นไป	29	1	1	4	35
รวม	298	61	12	41	412
เฉลี่ย (ปี)	31	29	32	31	31

ตารางที่ 8 สถานภาพของแรงงานไทยที่เลือกเป็นตัวอย่างแยกตามประเทศ

(หน่วย:คน)

สถานภาพ	ประเทศ				รวม
	ชาวจี- อาระเบีย	คูเวต	อิรัก	สิงคโปร์	
โสด	89	22	2	6	119
สมรส	204	39	10	35	288
หม้าย	4	0	0	0	4
แยกกันอยู่	1	0	0	0	1
รวม	298	61	12	41	412

ตารางที่ 9 ระดับการศึกษาของแรงงานไทยที่เลือกเป็นตัวอย่างแยกตามประเทศ

(หน่วย:คน)

ระดับการศึกษา	ประเทศ				รวม
	ชาวจี- อาระเบีย	คูเวต	อิรัก	สิงคโปร์	
ไม่รู้หนังสือ	0	0	0	0	0
ต่ำกว่าประถมศึกษา	235	49	11	41	336
มัธยมศึกษา	40	11	1	0	52
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	21	1	0	0	22
อุดมศึกษา	2	0	0	0	2
รวม	298	61	12	41	412

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

การศึกษาวิจัยจะดำเนินการศึกษาวิจัยจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งคือ

1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลเอกสารต่าง ๆ จากตำรา ประกาศต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์และวารสาร รวมทั้งบทความ ข่าวสาร แรงงานไทยในต่างประเทศซึ่งได้จากกรมแรงงาน ธนาคารและบริษัทจัดหางาน เพื่อศึกษาถึงการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของแรงงานไทยในประเทศในตะวันออกกลางและสิงคโปร์

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบเปิด (Opened End Questions) และคำถามแบบปิด (Closed End Questions) แบบสอบถามใช้สำหรับสัมภาษณ์แรงงานไทยที่เคยเดินทางไปทำงานในประเทศในตะวันออกกลางและสิงคโปร์ นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์พนักงานของบริษัทจัดหางานและข้าราชการของกรมแรงงาน

2. การสร้างแบบสอบถาม

เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อใช้สอบถามแรงงานไทยที่เคยเดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรักและสิงคโปร์ เพื่อความสะดวกในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วนคือ

2.1 ส่วนแรกเป็นส่วนที่ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระดับการศึกษา รายได้จากการไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์

2.2 ส่วนที่สอง เป็นข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ซึ่งแบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่

2.2.1 ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวก่อนที่จะไปทำงานในต่างประเทศซึ่งได้แก่ ค่าธรรมเนียมหนังสือเดินทางและวีซ่า ค่าทดสอบฝีมือ ค่าใบสมัคร ค่าตรวจโรคและปลูกฝี ค่าเสื้อผ้าและป้ายชื่อ ค่าสอบทะเบียนประวัติ ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับ ค่านายหน้า

2.2.2 ค่าใช้จ่ายขณะที่ทำงานอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าเสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาลและอื่น ๆ

2.2.3 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ คอกเบี้ยจ่ายสำหรับระยะเวลากู้ยืมเงิน เพื่อใช้ในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ เงินที่ส่งเข้ากองทุนเพื่อช่วยเหลือแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ ค่าธรรมเนียมในการส่งเงินกลับประเทศ ความเสียหายอัน

เกิดจากความเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เงินทดแทนและการประกันสังคมสำหรับคนงานไทยในต่างประเทศ

แบบสอบถามนี้ได้ทดลองนำมาสัมภาษณ์ (Pre-test) และได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปใช้สัมภาษณ์จริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มประชากร 412 ชุด จะนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ได้แก่ การคำนวณอัตราร้อยละ การคำนวณค่ามัธยฐานเลขคณิตถ่วงน้ำหนัก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแปรปรวน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย